

6

Vragenuur

Vragen van het lid Hachchi aan de minister van Defensie over het bericht "Defensiepersoneel nog maanden in onzekerheid" en de brief waaruit blijkt dat Nederland zou kunnen zijn onderverzekerd door de bezuinigingen.



Mevrouw **Hachchi** (D66):

Voorzitter. De minister dacht: de eerste klap is een daalder waard; ik roep: 10.000 banen. Het blijken er 12.000 te zijn, waarvan 6000 gedwongen. Tussentijds is er maandenlange onzekerheid onder het personeel, ook nog na afgelopen vrijdag. Waarom heeft de minister ervoor gekozen om 6000 medewerkers maandenlang in onzekerheid te houden? Waarom heeft hij niet direct duidelijk gemaakt welke 6000 medewerkers worden ontslagen?

De minister is niet meer te volgen. Tijdens de persconferentie stelt de minister samen met de premier ons allen gerust dat de veiligheid van Nederland niet in gevaar komt door de bezuinigingen: we krijgen een kleinere en sterkere krijgsmacht. De brief is echter juist niet geruststellend. Aanvankelijk was hij zelfs nog zorgwekkender, omdat er klip-en-klaar in stond dat Nederland onderverzekerd dreigt te raken door de bezuinigingen. Onderverzekerd! Deze zin werd eruit gehaald in de ministerraad, maar op de website van Defensie richt de minister deze woorden letterlijk tot het personeel. Nederland dreigt voor zijn veiligheid onderverzekerd te raken. Ik vraag de minister, duidelijkheid te scheppen: welk van de twee verhalen is waar? Blijft Nederland verzekerd, ondanks de bezuinigingen, of raakt ons land onderverzekerd?



Minister **Hillen**:

Voorzitter. Een minister van Defensie in deze moeilijke tijden balanceert tussen verschillende punten en hij moet proberen een evenwicht te vinden. Aan de ene kant staat de budgettaire voortgang, het budgettaire proces; dat vraagt om tempo. Aan de andere kant staat de zorgvuldigheid naar het personeel. Zeker als het gaat om ontslagen of verplaatsingen, luistert zorgvuldigheid erg nauw. Het budgettaire proces vraagt om snelle besluitvorming en de zorgvuldigheid naar het personeel vraagt om goed overleg met de bonden en een zorgvuldige afstemming. Bovendien wordt de besluitvorming verzaamd door de omstandigheid dat een numerus fixus wordt ingevoerd voor de rangen, waardoor er een complicatie bijkomt en alles nog nauwer luistert. Wij hebben ervoor gekozen om misschien wat trager te gaan dan ons lief zou zijn geweest, maar om alles tegelijkertijd zodanig zorgvuldig te doen, dat wij niet halverwege op allerlei toezeggingen hoeven terug te komen. Zorgvuldigheid naar het personeel gaat voor ons boven alles. Wij gaan, hoop ik, spoedig met de bonden om tafel voor een goed sociaalbeleidskader en een goede inpassing van de zware maatregelen die genomen zijn en die een zware wissel trekken op het personeel van Defensie.

Naast deze twee punten moet ik op een derde punt balanceren: de zorg voor de verzekering van Nederland tegen onveiligheid elders op de wereld en het verdedigen

van 's lands belangen. Eigenlijk heb ik dat al gezegd vanaf de dag dat ik werd gevraagd om minister van Defensie te worden: het gevaar van onderverzekering. Tegelijkertijd heb ik ook te maken met de budgettaire omstandigheden zoals deze zijn. Op het ogenblik verkeert Nederland in zwaar weer door de economische recessie en de kredietcrisis. Wij proberen verantwoord besluiten te nemen door een maximale spanning te nemen tussen hetgeen verantwoord is in budgettaire zin en hetgeen verantwoord is in veiligheidszin. Ik sta volledig achter de genomen besluiten. Tegelijkertijd gaan wij de discussie aan met de samenleving, de politiek en de media, om de zorgen weer te geven. Die zorgen heb ik nog steeds, omdat dit de zoveelste reorganisatie is in twintig jaar tijd en het tijd wordt dat wij samen met de samenleving, de politiek en de media proberen om de discussie over Defensie in positieve zin om te buigen.

Mevrouw **Hachchi** (D66):

Over het personeel komen wij nog te spreken.

Ik heb een duidelijke, heldere vraag gesteld: is Nederland verzekerd of onderverzekerd? Ik hoor dat de minister nog steeds een vaag antwoord geeft. De minister wacht op de samenleving en de politiek om daar invulling aan te geven. Beseft hij wel dat hij hierin de verantwoordelijkheid heeft? Hij draagt de verantwoordelijkheid voor de bezuinigingsplannen van het kabinet. Mijn vraag is heel helder: staat de minister achter de brief, waarin niet letterlijk meer staat dat wij onderverzekerd zijn? Waarom doet hij in het videofilmje voor het personeel dan het verhaal dat Nederland wel onderverzekerd lijkt en dreigt te geraken? Mijn vraag is heel erg helder: is Nederland door deze bezuinigingen onderverzekerd of niet?

Minister **Hillen**:

Als ik in een videofilm zeg dat iets dreigt te gaan gebeuren, is het nog niet gebeurd. Aan de ene kant heb ik besluitvorming gedaan. Daar sta ik volledig achter, maar ik constateer dat ik middenin een proces zit dat al 20 jaar aan de gang is en telkens als uitkomst heeft dat er op Defensie wordt gereorganiseerd en bezuinigd. Daar moet uiteindelijk een eind aan komen. Die zorg probeer ik te delen met samenleving en politiek. Dat wil niet zeggen dat ik mij daarachter verschuil, want ik neem verantwoordelijkheid voor de besluitvorming, maar ik zie tegelijkertijd uit naar de discussie met de Kamer over de besluitvorming. Ik ben benieuwd naar de visie die de verschillende fracties hier tegenover zetten.

Mevrouw **Hachchi** (D66):

Nogmaals, uiteindelijk zijn de regels heel erg duidelijk. Het kabinet komt met plannen en de minister is uiteindelijk verantwoordelijk voor zijn visie op Defensie en het bijbehorende budget. Ik hoor de minister nog steeds met een dubbele tong spreken. Enerzijds zegt hij dat Nederland onderverzekerd dreigt te raken, wat nogal een forse uitspraak is, en anderzijds wuift hij de zorgen weg. Hij spreekt dus met een dubbele tong. Hij moet wat mij betreft kiezen. De Kamer krijgt de oorspronkelijke brief en we kunnen dan een open debat hebben over het feit dat Nederland onderverzekerd dreigt te raken, of de minister haalt de aan het personeel gerichte video van de website af.

Hillen

Minister Hillen:

De brief is geschreven zoals hij is geschreven en besloten zoals hij is besloten. Ik sta volledig achter de inhoud. Daarnaast zal ik de komende tijd met de samenleving, de politiek en de publiciteit mijn zorgen delen over een verdere voortgang van afbraak op Defensie, als die zou plaatsvinden. Daarvoor wil ik de samenleving en iedereen waarschuwen en dat zal ik blijven doen.

Mevrouw Hachchi (D66):

Ik blijf erbij dat de minister zich nog steeds achter zijn verantwoordelijkheid verschuilt. In het kabinet worden de keuzes over de bezuinigingen gemaakt. In het regeerakkoord staat dat de ambitie van Defensie veel breder is. We willen veelzijdig inzetbaar blijven. De minister houdt nog steeds het verhaal dat hij fors gaat bezuinigen, maar tegelijkertijd wil hij met de Kamer discussiëren over de visie op en de ambitie met betrekking tot Defensie. Dat getuigt niet van het besef dat de verantwoordelijkheid voor Defensie helemaal bij de minister ligt.

Minister Hillen:

Ik heb aan de ene kant te maken met de economische crisis en de financiële situatie van Nederland. Die is heel ernstig. Alle begrotingshoofdstukken delen daarin. Aan de andere kant heb ik te maken met het belang van een goede landsverdediging. We hebben in de besluitvorming het evenwicht gevonden. Ik waarschuw voor een vervolg.

De heer El Fassed (GroenLinks):

Het is al gezegd: de regering praat met twee monden. Zo niet, dan praat deze minister met twee monden. Tegen de samenleving wordt gezegd dat we nog in de Champions League kunnen spelen, maar tegen het eigen personeel wordt gezegd dat Nederland voor de eigen veiligheid onderverzekerd dreigt te raken. De minister heeft net gezegd dat hij volledig achter de brief staat. Als het onverantwoordelijk dreigt te worden, hoe kan de minister dan nog voor de bezuinigingen blijven staan?

Minister Hillen:

Ik sta achter deze bezuinigingen omdat ze staan in het perspectief van de budgettaire zorgen die Nederland op het ogenblik heeft. Ik heb ook aan het personeel van de krijgsmacht uitgelegd welke beslissingen genomen zijn en welke personele consequenties dat heeft. Dat was niet eenvoudig. Gisteren ben ik op bezoek geweest bij de landmacht, de luchtmacht en de marine. Toen heb ik nog eens duidelijk uiteengezet dat de uiteindelijke consequentie van deze bezuinigingen, als over drie jaar alles verwerkt is, zodanig is dat de krijgsmacht kleiner is, maar ook open-top, klaar voor elke rol die van haar gevraagd wordt.

De heer Pechtold (D66):

De minister zegt dat hij balanceert, maar volgens mij wiebelt hij, schuift hij en probeert hij allemansvriend te zijn met dubbele tong. Op een videofilmje tegen je eigen personeel zeggen "we dreigen onderverzekerd te raken" en hier wat anders, dat kan niet. Dan zullen we er maar een tweede videofilmje naast zetten. Mijn concrete vragen: kunnen we met 500 man naar Kunduz? Kunnen we met 200 man naar Libië? Kunnen we de bondgenoten altijd als bondgenoot benaderen? Staat de minister, die minister wilde worden, voor zijn bezuiniging, ja of nee? Met andere woorden, zijn we verzekerd, ja of nee?

Minister Hillen:

Het antwoord is ja, maar ik heb ook in de brief gezegd dat we de komende jaren rustig aan zullen moeten doen, zolang Defensie in verbouwing is.

De heer Van der Staaij (SGP):

Anders dan andere woordvoerders zijn wij een partij die in het financiële plaatje ook nog een investering voor Defensie, in plaats van een bezuiniging heeft opgenomen. De minister geeft duidelijk aan dat hij zich afvraagt, of dit nog wel zo kan doorgaan. Dat vragen wij ons ook af, en dat vraagt Defensie zich ook af. Wat is het perspectief dat deze minister, wat dit kabinet, kan bieden, ook aan de mannen en vrouwen van Defensie, van wie heel veel wordt gevraagd, maar die opnieuw een enorme bezuiniging voor de kiezen krijgen?

Minister Hillen:

Gezien in het licht van de budgettaire omstandigheden hadden wij weinig andere keus. Tegelijkertijd heb ik geprobeerd, achterstallig onderhoud op te ruimen, en dat kost ook een paar honderd miljoen. Verder heb ik geprobeerd nieuw perspectief te geven, door een aantal investeringen te doen voor uitdagingen waar we nog voor staan. Alles bij elkaar heb ik binnen de marges die er zijn, en die zijn heel krap, het gevoel dat ik de krijgsmacht een toekomst kan bieden die verantwoord is, en waarbij elk onderdeel van de krijgsmacht optimaal kan functioneren, binnen de grenzen die er over drie jaar zijn.

Mevrouw Eijssink (PvdA):

Er is een videofilmje en er zijn brieven. Intern is er ook een brief verspreid waar wordt gesproken over "onverzekerd". Maar er is nog iets, en dat is een bron voor al het Defensiepersoneel, namelijk de Defensiekrant. Daarin wordt een letterlijke verwijzing gedaan naar de zin over tekorten en onverzekerd zijn. Als ik thuis onverzekerd rondloop, loop ik een risico, en dat is een ander verhaal dan deze minister hier nu houdt.

De voorzitter:

Uw vraag.

Mevrouw Eijssink (PvdA):

Ik heb nog een belangrijke vraag aan de minister. Ik heb van veel van zijn mensen de volgende vraag gekregen. Deze minister wil een sociaal beleidskader en hij wil de opvang van de mensen tot 2013 onderbreken. Wat gaat hij doen? Kan hij ervoor zorgen dat ze verzekerd blijven en geen risico lopen?

Minister Hillen:

Voor het personeel gaan wij met de bonden in de slag om tot een goed sociaal beleidskader te komen. Wij gaan ervan uit, en hebben daar ook vertrouwen in, dat de middelen die we daarvoor hebben gereserveerd voldoende zijn om diegenen die herplaatst kunnen worden goed te kunnen herplaatsen en/of omscholen, om diegenen die uitgeplaatst worden zoveel mogelijk aan een andere baan te helpen, en om diegenen voor wie dat er niet in zit – ik hoop dat dat er zo weinig mogelijk zijn – een zodanige vergoeding te geven dat ze sociaal gedekt zijn.

Hillen

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink**
(ChristenUnie):

De ChristenUnie constateert dat er in een jaar tijd toch op zijn minst wel wat opmerkelijke uitspraken zijn gedaan. Vorig jaar waarschuwde minister Verhagen nog tegen kortzichtigheid, we hebben nu de woorden van deze minister op een filmpje, en daarom de volgende vraag. Staat de minister vierkant achter de brief van het kabinet, of hoopt hij op zijn minst toch op enige reparatie vanuit de Kamer?

Minister **Hillen**:

Ik heb de besluitvorming van A tot Z meegemaakt, en ik sta vierkant achter de brief van het kabinet. Tegelijkertijd ligt die besluitvorming in het verlengde van de budgettaire ellende van het ogenblik. Anders was die besluitvorming anders geweest. Er wordt door de zoveelste reorganisatie een wissel getrokken op de krijgsmacht, en daar heb ik ook mee van doen. Ik heb aan de krijgsmacht een heel moeilijke boodschap uit te dragen als het gaat om het aantal mensen dat daardoor in de problemen zal komen. Daartussen balancerend probeer ik tot een evenwicht te komen. Ik vind zelf dat het kabinet, en ik als minister daarin geslaagd zijn. Ik hoop in het debat met de Tweede Kamer, met alle visies die hier zijn, een uiteindelijk totaalevenwicht te bereiken.